

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht

Onderwerp	Ontheffing Soortenbescherming De Molen 65 in Houten	Datum	1 juni 2023
Zaaknummer	Z2023-00000189	Team	Vergunningverlening Natuur en Landschap
Briefnummer	D2023-00004063	Van	Servicebureau
Uw referentie	-	Telefoonnr.	030 258 91 11
Ontvangstdatum	6 december 2022	E-mail	servicebureau@provincie-utrecht.nl
Bijlage	Voorschriften bij de ontheffing Voorgeschreven maatregelen Locatie plangebied Locatie aangetroffen verblijfplaatsen		

IDDS B.V. heeft namens Hessdorf B.V. een aanvraag ingediend voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. De aanvraag heeft betrekking op activiteiten op de locatie De Molen 65 in Houten (hierna: plangebied) en heeft zaaknummer Z2023-00000189.

1. Besluit

We hebben op basis van de Wet natuurbescherming en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017 besloten ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen die genoemd zijn in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, het opzettelijk verstoren en het vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

We verlenen de ontheffing voor de periode van 1 augustus 2023 tot en met 29 februari 2024.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

Hieronder kunt u lezen waarom we dit besluit genomen hebben.

2. Motivering van het besluit

2.1 Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de renovatie van een kantoorpand in de bebouwde kom van Houten. De werkzaamheden waarbij verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vernietigd en verstoord worden zijn het verwijderen van het buitenspouwblad van alle gevels van het kantoorpand, het vervangen van de dakbedekking van het pand, de sloop van de laatste gedeelte van het tussengebouw en verstorende inpandige werkzaamheden. De locatie van het plangebied is opgenomen in bijlage 3.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) voor de periode van 1 augustus 2023 tot en met 29 februari 2024.

2.2 Gevolgde procedure

We hebben de aanvraag behandeld volgens hoofdstuk 5 van de Wet natuurbescherming en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Op 15 maart 2023, op 20 april 2023 en op 26 mei 2023 heeft u de aanvraag aangevuld.

2.3 Toetsingskader

De gewone dwergvleermuis is beschermd op grond van artikel 3.5, van de Wet natuurbescherming.

2.4 Toetsing ontheffingsvoorwaarden

We kunnen de ontheffing voor de Wet natuurbescherming alleen verlenen als voldaan is aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging);
- b. er is een geldig wettelijk belang (belangenafweging);
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (ecologische beoordeling).

Hieronder leest u de toetsing en conclusies op deze voorwaarden.

a) Alternatievenafweging

Omschrijving van de alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie

De aanvraag heeft betrekking op de renovatie van een bestaand kantoorpand. De werkzaamheden zijn daarom locatiegebonden. Er is geen redelijke alternatieve locatie.

Andere wijze van renoveren

De gevels kennen in de huidige staat een matige isolatiewaarde. Na de renovatie beschikt het kantoorpand over voldoende isolatie om ten minste energielabel A++ te behalen. Om dit energielabel te kunnen behalen wordt de buitengevel van De Molen 75 verwijderd waarna op het bestaande binnenspouwblad een isolatiepakket aangebracht wordt. Het isoleren van het kantoorpand aan de binnenzijde is geen redelijk alternatief, omdat dan koudebruggen ontstaan door de aanwezigheid van kabels en leidingen. Het isolatiemateriaal kan ook niet

rechtstreeks op het buitenspouwblad worden aangebracht, omdat de erfgrens dan overschreden wordt. Het aanbrengen van isolatiemateriaal tegen het buitenspouwblad levert daarnaast bouwtechnische problemen op, waardoor ook deze methode niet uitvoerbaar is. Een andere wijze van renoveren, waarbij de bestaande verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis behouden blijven, is daarom geen redelijk alternatief.

Mitigerende maatregelen

Het kantoorpand wordt in de minst kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis en na het verstrijken van de gewenningsperiode van de alternatieve verblijfplaatsen op geschikte wijze ontoegankelijk gemaakt voor de soort. Alle verstorende werkzaamheden, zowel aan het pand zelf als aan het naastgelegen pand, worden uitgevoerd na het ontoegankelijk maken van de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Er is daarom geen redelijke alternatieve planning of werkwijze mogelijk.

Inrichting

De tijdelijke en de permanente alternatieve verblijfplaatsen voldoen aan de eisen van het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. Er worden bovendien meer permanente paar- en kraamverblijfplaatsen gerealiseerd dan voorgeschreven in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, waardoor er geen beter alternatief is om de huidige verblijfplaatsen te compenseren.

Conclusie alternatievenafweging

Hiermee heeft u aangegeven dat er geen redelijke alternatieven zijn waarbij er minder negatief effect op de beschermde soort optreedt. De alternatievenafweging is voldoende onderbouwd. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

We toetsen of de ruimtelijke ingreep nodig is op grond van een erkend belang zoals is vastgelegd in de Wet natuurbescherming.

Voor de gewone dwergvleermuis heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de Wet natuurbescherming: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten".

In de aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd.

In het belang van de volksgezondheid

Aangegeven belang

In het activiteitenplan van 25 november 2022 en in de aanvullingen van 16 maart 2023 heeft u aangegeven dat "Houten door haar ligging als satellietgemeente van Utrecht een belangrijke functie vervult in het bieden van bedrijfs- en kantoorruimten. In de 'Kantorenstrategie van Gemeente Houten' (2016) wordt aangegeven dat er een overschot aan kantoorruimte beschikbaar is, maar dat het huidige aanbod aan kantoorruimte niet aansluit op de behoefte. [...]. Zodoende dient een grootschalige vernieuwing van het kantooraanbod plaats te vinden.

In het visiedocument 'Kansen in kaart voor Molenzoom Houten' (Feenstra, Geerdes & Zwart, 2016) is de 'Molenzoom', waar het plangebied onderdeel van is, aangewezen als belangrijkste zone voor kantooraanbod binnen de gemeente.

Het gebouw heeft op dit moment een energielabel B en voldoet in de huidige staat niet meer aan de huidige maatstaven voor isolatie en energiezuinigheid. Een groot deel van de warmte van het kantoorpand vervliegt via de ongeïsoleerde spouwmuur. Het gerenoveerde kantoorpand zal niet over een gasaansluiting beschikken.

"Verwarming zal elektrisch plaatsvinden met behulp van warmtepompen. Voor beide panden (De Molen 65 en De Molen 75) wordt door Stedin slechts één aansluiting van 150kw aangelegd. Omdat dit vermogen ook benut moet worden voor het verwarmen van beide panden, worden als aanvulling ook zonnepanelen aangelegd. Desondanks is het belangrijk dat de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk wordt benut. De warmte mag daarom zo min mogelijk vervliegen, waardoor het goed isoleren van het pand noodzakelijk is.[...] Na renovatie beschikken de panden over voldoende installaties en isolatie om gelijk te zijn aan ten minste energielabel A++. Hiermee zal de CO₂-uitstoot omlaag gaan, wat overeenkomt met het centrale doel zoals vastgesteld onder het Klimaatakkoord van Parijs. Vanuit dit klimaatakkoord is de doelstelling om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen met 49% ten opzichte van het jaar 1990. Het planvoornemen levert zodoende een bescheiden, maar niet onbelangrijke bijdrage aan het beheersen van klimaatverandering, wat in zichzelf een grote bedreiging kan vormen voor de volksgezondheid en openbare veiligheid."

Beoordeling van het aangeven belang

Met uw onderbouwing heeft u aangetoond dat de ruimtelijke ingreep in het belang is van de volksgezondheid.

Verduurzaming door renovatie

In het Klimaatverdrag van Parijs hebben 195 landen afgesproken in 2050 de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur beperkt te hebben tot ruim onder 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius. In Nederland zijn afspraken gemaakt in het Energieakkoord van 2013 en in het Klimaatakkoord van 2019. In het Energieakkoord is afgesproken dat alle kantoren in 2050 energieneutraal zijn.

Het doel van het nationale Klimaatakkoord is in Nederland 49% minder broeikasgassen uit te stoten in 2030 in vergelijking met 1990. Om dit doel te bereiken, hebben bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden in het nationale Klimaatakkoord maatregelen en afspraken vastgelegd. Om deze doelstelling te kunnen bereiken, is grootschalige renovatie van de bestaande kantoorpanden nodig.

De geplande renovatie zorgt voor een vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen. Dit leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit. Hiermee draagt de verduurzaming van bestaande kantoorpanden ook bij aan de verbetering van de volksgezondheid.

Conclusie belangenafweging

Hiermee is voldoende onderbouwd dat de ruimtelijke ingreep nodig is voor de volksgezondheid. Dit betekent dat het wettelijk erkend belang van de ruimtelijke ingreep aangetoond is. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

c) Ecologische beoordeling

Uitgevoerd onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht of laten onderzoeken op de aanwezigheid van beschermde soorten. U heeft ook onderzocht of laten onderzoeken welk effect de ruimtelijke ingreep heeft op de aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht hebben we ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologisch onderzoek.

Onderzoeksresultaten: aanwezige beschermde soort

De gewone dwergvleermuis is aangetroffen binnen het plangebied. Er is een kraamverblijfplaats vastgesteld in de spouwmuur van de zuidwestelijke gevel. De kraamverblijfplaats heeft twee invliegopeningen die bestaan uit twee open stootvoegen net onder de dakrand van de tweede verdieping. De kraamverblijfplaats wordt gebruikt door maximaal 35 individuen. Er is ook een paarverblijfplaats aangetroffen in de zuidwestelijke hoek van het pand. De locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen is opgenomen in bijlage 4. (Vorstvrije) verblijfplaatsen kunnen ook als (tijdelijk) winterverblijf voor één of enkele dieren gebruikt worden. Hierdoor kan een individueel winterverblijf niet uitgesloten worden.

Staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

Landelijk

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuis in Nederland (Kennisdocument gewone dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017). De populatieomvang van de gewone dwergvleermuis wordt geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (Vleermuizen. Limpens en Thissen, 2014. In Wot-rapport 124, 2014). Over de periode 2015-2020 lijkt er een matige toename te zijn in het aantal waarnemingen van gewone dwergvleermuis. De populatietrend wordt geschat op een toename van ongeveer 3% (Netwerk Ecologische Monitoring 2021 in Telganger November 2021). Bijna de gehele oppervlakte van Nederland kan gezien worden als verspreidingsgebied voor de gewone dwergvleermuis (Gewone dwergvleermuis. Verspreidingsatlas.nl, 2022).

De gewone dwergvleermuis is voor zijn leefgebied afhankelijk van gebouwen met invliegopeningen (open spouwmuuren) en van voldoende voedselaanbod. In de periode 2008-2018 is het aantal van deze gebouwen min of meer gelijk gebleven (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al., 2018). Isolatiwerkzaamheden zorgen voor een verbetering van de energieprestaties van gebouwen, maar ook voor een aantasting van de verblijfplaatsen en daarmee het leefgebied van de gewone dwergvleermuis.

De landelijke staat van instandhouding wordt door Logemann et al. (Factsheets voor 25 soorten, 2018) momenteel beoordeeld als ongunstig - ontoereikend, maar gunstig als genoeg mitigerende maatregelen genomen worden. De Zoogdiervereniging beoordeelt de staat van instandhouding als onbekend, met de laatste update van 2018 (Gewone dwergvleermuis. Zoogdiervereniging.nl, 2018).

Regionaal en lokaal

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en in de provincie Utrecht. In de Gemeente Utrecht zijn in de afgelopen drie jaar ruim 15.000 waarnemingen van de gewone dwergvleermuis ingevoerd in NDFF. In de bredere omgeving zijn bijna 70.000 waarnemingen van de gewone dwergvleermuis gedaan (NDFF). Direct ten oosten van het plangebied is een baltsterritorium aangetroffen. Hier staan rijtjeshuizen met dakpannen gedekte zadeldaken en gevels met open stootvoegen. In dergelijke huizen is vaak veel ruimte voor vleermuizen. De meeste in de NDFF ingevoerde waarnemingen van de gewone dwergvleermuis in de gemeente Houten komen uit deze wijk.

Effect van de ruimtelijke ingreep op de aanwezige beschermde soort

De werkzaamheden zullen één kraamverblijfplaats en (individuele) winterverblijfplaats en één paarverblijfplaats en (individuele) winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vernielen. Door de werkzaamheden wordt de gewone dwergvleermuis verstoord en in sommige gevallen mogelijk gedood door de verborgen leefwijze van de soort. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming, ontheffing van de Wet natuurbescherming is daarom noodzakelijk.

Mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen

U heeft mitigerende en/of compenserende maatregelen voorgesteld om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken. We hebben (een deel van) de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen goedgekeurd. Deze staan in bijlage 2 van deze beschikking. In bijlage 1 vindt u de extra mitigerende en/of compenserende maatregelen die noodzakelijk zijn om de negatieve effecten van de werkzaamheden te verzachten.

Mitigerende maatregelen

Naar aanleiding van een overleg op locatie op 16 februari 2023 tussen de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht, IDDS en Hessdorf B.V. is besloten om ontheffing aan te vragen voor alle werkzaamheden aan De Molen 65. Dit betekent dat aan de volledige buitenkant van het pand met de verblijfplaatsen geen werkzaamheden plaatsvinden zolang vleermuizen aanwezig kunnen zijn. Alleen de niet verstorende inpandige werkzaamheden, zoals demontage werkzaamheden, worden uitgevoerd buiten de ontheffing. De Molen 65 zal na 15 augustus 2023 ongeschikt gemaakt worden. Op deze wijze wordt ruim om de gevoelige kraamperiode heen gewerkt en wordt voldaan aan de gewenningsperiode van de tijdelijke paarverblijfplaatsen.

Het tussengebouw wordt handmatig gedemonteerd. Het kan daarom zonder toepassing van machines verwijderd worden, waardoor bij deze werkzaamheden vrijwel geheel trillingvrij gewerkt wordt. Om de aanwezige verblijfplaatsen niet te verstoren worden alle delen van het tussengebouw die in contact staan met de gevel van De Molen 65 onberoerd gelaten. Hierbij wordt een afstand van minimaal 50 cm van De Molen 65 aangehouden. Het tussengebouw zal vervolgens voor een deel, geheel losstaand en trillingvrij, opgebouwd worden. De laatste verbinding tussen het tussengebouw en De Molen 65 zal pas gerealiseerd worden als de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt zijn en natuurvrij verklaard zijn na controle van afwezigheid van vleermuizen door een ecologisch deskundige.

Tijdelijke compensatie

De tijdelijke kraamkasten zijn opgehangen vóór 15 mei 2023 om aan de gewenningsperiode van één volledig kraamseizoen te voldoen. De tijdelijke kraamkasten zijn tussen 60 en 100 meter van de huidige kraamverblijfplaats opgehangen. Dat is verder dan de 50 meter die het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis voorschrijft. Binnen 50 meter van de huidige kraamverblijfplaats zijn echter geen gevels die buiten invloed van de werkzaamheden liggen en vrij zijn van lichtverstoring. Om de trefkans te vergroten zijn daarom twee extra tijdelijke kraamkasten aangeboden. De locaties en aantallen kraamkasten zijn daarom voldoende.

Twee tijdelijke kraamkasten hangen binnen bereik van gevelverlichting en bolvormige straatlantaarns op privé-terrein. Deze verlichting wordt gedurende de hele zomer niet gebruikt. De straatlantaarns langs de openbare weg veroorzaken geen lichtverstoring op de tijdelijke kasten, omdat deze lantaarns vijf meter van de gevel af staan, aan de bovenzijde afgedicht zijn en naar de straat gericht zijn. In bijlage 1 hebben we voorgeschreven dat de tijdelijke kasten niet verstoord mogen worden door licht.

Om aan de gewenningsperiode van zes maanden voor de paarverblijfplaatsen te voldoen, zijn er nabij het plangebied vóór 15 februari 2023 vier zwarte tijdelijke alternatieve paarverblijfplaatsen aangebracht op de oostelijke en westelijke gevels van een nabijgelegen pand. Aanvullend op deze tijdelijke paarkasten zijn vier grijze tijdelijke vleermuiskasten aan hetzelfde pand opgehangen om ook alternatieve paarverblijfplaatsen aan te bieden die minder warm worden in de zon. Eén van deze tijdelijke kasten is aan de zuidwestgevel bevestigd om zodoende verschillende microklimaten aan te bieden.

Permanente compensatie

Ter compensatie van de aan te tasten verblijfplaatsen worden vier geschikte permanente alternatieve kraam- en vier permanente alternatieve paarverblijfplaatsen aangeboden in het naastgelegen kantoorpand (De Molen 75). Tijdens de renovatie worden in het pand met de huidige verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vier geschikte permanente kraamverblijfplaatsen en vier geschikte permanente paarverblijfplaatsen gerealiseerd. Er worden daarmee meer permanente paar- en kraamverblijfplaatsen gerealiseerd dan voorgeschreven in het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, waarmee de kans op succes vergroot wordt.

Eén van de alternatieve permanente kraamverblijfplaatsen wordt, zo dicht als technisch mogelijk, bij de locatie van de huidige kraamverblijfplaats gerealiseerd.

In plaats van twee alternatieve permanente kraamkasten op de oostgevel van De Molen 65, wordt er één alternatieve permanente kraamverblijfplaats op de oostgevel en één permanente alternatieve kraamverblijfplaats op de zuidgevel van De Molen 65 gerealiseerd.

De locatie van de alternatieve permanente verblijfplaatsen wordt door een ecologisch deskundige bepaald.

Monitoring

Omdat een kraamverblijfplaats een kwetsbare verblijfplaats is voor de gewone dwergvleermuis moet de effectiviteit van de permanente compensatie worden gemonitord. Hierover hebben wij voorschriften opgenomen. Deze staan in bijlage 1 van deze beschikking

Conclusie ecologische beoordeling

Het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden zorgen ervoor dat er geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Er wordt voldaan aan deze voorwaarde voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming.

2.5 Conclusie toetsing aan de ontheffingsvoorwaarden

U heeft voldaan aan alle drie de voorwaarden voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het onderdeel soortenbescherming. Daarom verlenen we u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming.

Aan deze ontheffing van de Wet natuurbescherming hebben we voorschriften en mitigerende en/of compenserende maatregelen verbonden. Deze voorschriften (bijlage 1) en voorgeschreven maatregelen (bijlage 2) moeten samen nageleefd worden en maken integraal deel uit van deze ontheffing.

3. Aanvullende informatie

3.1 Inwerkingtreding van dit besluit en verzending van deze beschikking

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat het aan u verzonden is.

De mededeling van dit besluit verschijnt binnen twee werkdagen na verzending ook op www.officielebekendmakingen.nl.

De provincie hecht veel waarde aan een goede samenwerking en bevordert dat de verschillende overheidsinstanties zo veel mogelijk gecoördineerd optreden. Informatie-uitwisseling is daarom belangrijk.

We verzenden de beschikking naar IDDS B.V., en een afschrift van de beschikking verzenden wij aan:

- Hessdorf B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht;
- Gemeente Houten

3.2 Bezwaar indienen

Belanghebbenden kunnen bij Gedeputeerde Staten van Utrecht bezwaar indienen tegen dit besluit binnen zes weken na de verzenddatum van deze beschikking.

De datum van ontvangst van het ondertekende bezwaarschrift bepaalt of het binnen deze termijn van zes weken valt. We raden u daarom aan zo snel mogelijk het bezwaarschrift in te dienen.

U kunt op de volgende manieren een bezwaarschrift indienen:

- Via het digitale formulier met DigiD- of eHerkenning-ondertekening of via de printversie van dit formulier. U vindt dit formulier op www.provincie-utrecht.nl (zoekterm "Bezwaar tegen beslissing provincie").
- Via een zelfgeschreven bezwaarschrift

Maakt u geen gebruik van het digitale formulier met DigiD- of eHerkenning-ondertekening, maar van de printversie van het formulier of van een zelfgeschreven bezwaarschrift? Onderteken deze dan met een "natte handtekening" en stuur het inclusief eventuele bijlagen per post naar:

Provincie Utrecht
t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie
Postbus 80300
3508 TH Utrecht

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn geen kosten verbonden.

Let op: het indienen van een bezwaarschrift stelt de inwerkingtreding van het besluit niet uit. Vindt u het belangrijk dat een rechter met spoed kijkt naar de werking van het besluit, voordat Gedeputeerde Staten van Utrecht een beslissing nemen op uw bezwaarschrift? Dan heeft u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank.

Een voorlopige voorziening is een apart proces, naast de bezwaarprocedure. Het is een speciale maatregel zolang het bezwaar nog in behandeling is. De voorzieningenrechter kijkt in dat geval of er een spoedeisend belang is en komt met een uitspraak of de werkzaamheden op basis van het besluit wel of niet mogen starten of doorgaan.

U moet op het moment dat u een voorlopige voorziening aanvraagt al wel een bezwaarschrift ingediend hebben.

Het verzoek om een voorlopige voorziening stuurt u naar:
Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland
Sector bestuursrecht
Postbus 16005
3500 DA Utrecht

3.3 Andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen

Het kan zijn dat u voor uw project ook andere ontheffingen, vergunningen of toestemmingen nodig heeft op grond van andere wetten of verordeningen. Neem voor meer informatie hierover contact op met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst.

Heeft u een vraag over dit besluit? Neem dan contact op met het Servicebureau Domein Landelijke Leefomgeving via servicebureau@provincie-utrecht.nl en 030 258 91 11.

Wanneer u contact opneemt, geef dan het zaaknummer van de aanvraag door (dit zaaknummer vindt u bovenaan deze beschikking). Dan kunnen we u zo snel mogelijk helpen.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

ValidSigned door
op 01-06-2023

Mevr. drs. ing.
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften bij de ontheffing

We hebben aan deze ontheffing de volgende voorschriften verbonden:

1.1 Algemeen

1. We verlenen de ontheffing alleen voor de soorten en verboden handelingen die in dit besluit genoemd zijn.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag uitgevoerd worden, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders aangegeven is.
3. Worden er bij de uitvoering van de werkzaamheden andere beschermde soorten aangetroffen? Of zijn er andere verboden handelingen noodzakelijk? Dan moet de ontheffinghouder direct contact opnemen met het servicebureau van de provincie Utrecht (servicebureau@provincie-utrecht.nl of Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht).
4. Deze ontheffing kan alleen gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

1.2 Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder moet een ecologisch werkprotocol opstellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het ecologisch werkprotocol moet daarnaast de volgende aspecten bevatten:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecoloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecoloog begeleid zijn/worden;
 - f. De manier waarop omgegaan is/wordt met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. De ontheffinghouder moet minimaal twee weken voor de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten het meldingsformulier 'Start werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol bijvoegen.

1.3 Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en de in deze bijlage genoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing verleend is. We sluiten voor de deskundigheidseisen aan bij de eisen die de RVO hieraan stelt. De ecologisch deskundige moet in ieder geval aanwezig zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek getoond worden aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek bijgehouden worden. In het logboek worden de gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals het goedkeuren/vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten geregistreerd van de uitgevoerde handelingen die omschreven zijn in de voorschriften bij dit besluit (bijlage 1 van deze beschikking).

10. De voorgeschreven mitigerende en/of compenserende maatregelen in bijlage 2 van deze beschikking moeten opgevolgd worden.
11. Gelijktijdig met het ongeschikt maken van de vastgestelde verblijfplaats moeten alle andere potentiële verblijfplaatsen binnen het plangebied die aangetast worden ook ongeschikt worden gemaakt met exclusion flaps, om te voorkomen dat dieren elders in het te renoveren kantoorpand een verblijfplaats in gebruik nemen.
12. De verblijfplaatsen in de spouw kunnen jaarrond gebruikt worden. Het ongeschikt maken van het plangebied voor vleermuizen moet daarom plaatsvinden in de periode tussen 15 augustus en 15 oktober.
13. Het controleren van de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen mag pas gedaan worden na vier aaneengesloten nachten, waarbij ten minste twee dagen bij zonsondergang een temperatuur van minimaal 10 graden is bereikt in combinatie met gunstige weersomstandigheden (geen regen en geen harde wind). Deze controle dient te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige en bij dezelfde gunstige weersomstandigheden.
14. Als tijdens de werkzaamheden onverhoopt vleermuizen aangetroffen worden, dienen de werkzaamheden direct te worden stopgezet en moet een ter zake kundige ecooloog worden geraadpleegd. De werkzaamheden mogen pas worden voortgezet wanneer de vleermuizen uit zichzelf vertrokken zijn. In geen geval mogen deze worden gevangen of verplaatst.
15. De tijdelijke vleermuiskasten moeten vrij blijven van lichtverstoring door bijvoorbeeld gevelverlichting of straatlantaarns.
16. Bij het plaatsen van de permanente vleermuiskasten dient er rekening mee gehouden te worden dat:
 - de kasten op minimaal drie windrichtingen worden geplaatst;
 - de in- en uitvliegopeningen van de kasten zo hoog mogelijk, maar minimaal op 3 meter hoogte moet zijn;
 - een vrije aanvliegroute aanwezig is;
 - de kasten vrij zijn van kunstlicht en verstoring (geen lichtuitstraling van straatverlichting, verlichting aan gebouwen of vanuit aanwezige ramen);
 - Het aanlichten van de alternatieve verblijfplaatsen is niet toegestaan.
 - buiten bereik hangen van predatoren;
17. De locatie van de permanente vleermuiskasten wordt bepaald door een ecooloog. De permanente verblijfplaatsen worden geplaatst onder ecologisch toezicht.
18. Eén van de alternatieve permanente kraamverblijfplaatsen wordt op de locatie van de huidige kraamverblijfplaats gerealiseerd (of zo dichtbij als technisch mogelijk is).
19. In plaats van twee alternatieve permanente kraamkasten op de oostgevel van De Molen 65, wordt er één alternatieve permanente kraamverblijfplaats op de oostgevel en één permanente alternatieve kraamverblijfplaats op de zuidgevel van De Molen 65 gerealiseerd.
20. De gevel waar de huidige kraamverblijfplaats is aangetroffen wordt, na het ontoegankelijk maken van het gebouw, als eerste gerenoveerd, zodat de alternatieve permanente kraamverblijfplaats op de locatie van de huidige kraamverblijfplaats beschikbaar is in het kraamseizoen 2024.

1.4 Na afloop van de werkzaamheden

21. Na afronding van de werkzaamheden moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'Einde werkzaamheden soortenbescherming' volledig invullen en indienen. U vindt dit formulier op www.rudutrecht.nl. Bij de melding moet u het ecologisch werkprotocol zoals omschreven in deze voorschriften bijvoegen.
22. De tijdelijke paar- en kraamkasten mogen worden verwijderd wanneer de permanente verblijfplaatsen binnen het plangebied zijn gerealiseerd en hierna een gewenningsperiode van minimaal zes maanden in

de periode april-oktober is verstreken. De tijdelijke paar- en kraamkasten mogen niet worden verwijderd op het moment dat deze in gebruik zijn door vleermuizen.

1.5 Monitoring

23. Om te bepalen of de aangebrachte permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis effectief zijn, moeten deze worden gemonitord.
24. Het monitoringsonderzoek moet minimaal worden gericht op de volgende onderzoeksvragen:
 - Of de gewone dwergvleermuis gebruik maakt van de aangeboden permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen in De Molen 65 en De Molen 75 te Houten;
 - met welke aantallen van de soort hiervan gebruik wordt gemaakt;
 - of de permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen een kraamfunctie vervullen;
 - wat het verloop van temperatuur in de permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen gedurende het kraamseizoen is.
25. Bij het uitvoeren van deze monitoring van de functionaliteit van de kraamvoorzieningen voor de gewone dwergvleermuis wordt gewerkt volgens het monitoringsplan dat is opgenomen in bijlage 2 van dit besluit.
26. Het monitoringsonderzoek dient uitgevoerd te worden in het eerste, derde, vijfde en zevende jaar nadat de permanente alternatieve kraamverblijfplaatsen gerealiseerd zijn. Volgens de aangeleverde planning van het project betekent dit dat de monitoringsonderzoeken plaatsvinden in 2024, 2026, 2028 en 2030.
27. De temperatuur in de permanente kraamkasten wordt gemonitord met behulp van dataloggers, volgens het monitoringsplan zoals opgenomen in bijlage 2 van dit besluit.
28. Bij de plaatsing en het verwijderen van de dataloggers wordt gebruik gemaakt van een camera om verstoring van vleermuizen te voorkomen.
29. Bij kasten die op dezelfde expositie hangen dient bij de ene kast de eerste laag en bij de andere kast de laatste laag gemonitord te worden. In de monitoringsrapportage dient duidelijk vermeld te worden wat de expositie van de kast is en in welke laag de datalogger geplaatst was.
30. De monitoringsresultaten worden, voor zover dit waarnemingen van beschermde soorten betreft, geregistreerd in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Dit gebeurt voordat de monitoringsrapportage aan de RUD Utrecht wordt verstuurd.
31. De monitoringsrapportage moet minimaal de volgende onderdelen bevatten:
 - Onderzoeksgegevens (data, tijdstippen, weersomstandigheden en onderzoeksmethode);
 - Beschrijving van de onderzochte maatregelen, zoals datum van realiseren, beschrijving van locatie en directe omgeving, foto's van de maatregelen en locaties van de maatregelen op kaart of luchtfoto, technische beschrijving van de maatregelen (typenummer, afmetingen, aantal, materiaal en aantal lagen);
 - Onderzoeksresultaten (vastgestelde soort, welke kraamkasten in gebruik zijn gedurende het monitoringsonderzoek, de temperatuur van de kraamkast in de (geschatte) periode dat de kraamkast in gebruik is, aangetroffen functie en aantallen individuen en de minimum en maximum temperatuur van alle kraamkasten gedurende de kraamperiode);
 - Bij het weghalen van de dataloggers wordt beschreven of er sporen van vleermuizen in de kast aanwezig zijn en of deze sporen van enkele dieren of van een kolonie zijn.
 - Conclusie waaruit blijkt in hoeverre de maatregelen functioneren voor dezelfde soort, dezelfde functie en dezelfde aantallen individuen als in de oorspronkelijke situatie (voordat de werkzaamheden werden uitgevoerd);
 - Bewijs van registratie van waarnemingen van beschermde soorten in de NDFF.

32. De monitoringsrapportage moet uiterlijk op 31 december van elk jaar waarin de monitoring is uitgevoerd worden verstuurd aan de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl. Vermeld hierbij het zaaknummer van de ontheffing en de locatie.
33. De monitoringsresultaten kunnen gevolgen hebben voor de verplichtingen die zijn verbonden aan de ontheffing:
- Als voor het einde van de monitoringsperiode blijkt dat door de maatregelen de gewenste effecten behaald zijn, kan het bevoegd gezag besluiten dat eerder gestopt mag worden met de monitoring;
 - Als blijkt dat de maatregelen niet de gewenste effecten hebben gehad, kan het bevoegd gezag extra maatregelen opleggen.

Bijlage 2: Voorgeschreven maatregelen

Bron: Activiteitenplan De Molen 65, Houten; Toelichting aanvraag ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming; 25 november 2022; IDDS.

Mitigerende maatregelen (Bron: aanvullingen 15 maart 2023)

Het pand wordt ongeschikt gemaakt door middel van exclusion flaps. Hiermee wordt het doden van individuen bij het ongeschikt maken uitgesloten en kunnen individuen niet meer terug het pand in.

Naar aanleiding van een overleg op locatie op 16 februari 2023 tussen de RUD, IDDS en de initiatiefnemer is besloten om ontheffing aan te vragen voor alle werkzaamheden aan De Molen 65. Dit betekent dat aan de volledige buitenkant van het pand met de verblijfplaatsen geen werkzaamheden plaatsvinden zolang vleermuizen aanwezig kunnen zijn en de ontheffing niet verleend is. Op deze manier vinden alle uitpandige werkzaamheden plaats wanneer ontheffing is verleend en geen vleermuizen meer aanwezig zijn in De Molen 65. Volgens de huidige planning zal De Molen 65, wanneer de ontheffing verleend is, na 15 augustus 2023 ongeschikt gemaakt worden. Op deze wijze wordt ruim om de gevoelige kraamperiode heen gewerkt en wordt voldaan aan de gewenningstijd van de mitigerende maatregelen.

Naar aanleiding van het overleg op locatie met de RUD is besloten om het vervangen van de dakbedekking pas plaats te laten vinden wanneer ontheffing verleend is en het pand ongeschikt gemaakt is.

Naar aanleiding van een overleg op locatie op 16 februari 2023 tussen het RUD, IDDS en de initiatiefnemer heeft de RUD aangegeven dat niet verstorende inpandige werkzaamheden uitgevoerd mogen worden buiten de ontheffing. Hieronder vallen werkzaamheden zoals bijvoorbeeld het monteren/demonteren van tussenwanden en systeemplafonds. Alle uitpandige werkzaamheden, inclusief verstorende binnenwerkzaamheden, zullen pas plaatsvinden wanneer de ontheffing is verleend en de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt zijn en daarmee zijn verlaten.

Het tussengebouw wordt handmatig gedemonteerd. Het kan derhalve zonder toepassing van machines verwijderd worden, waardoor bij deze werkzaamheden vrijwel geheel trillingvrij gewerkt wordt. Er is meer sprake van ontmantelen dan slopen. Daarnaast is in overleg met de RUD Utrecht op 16 februari 2023 afgesproken dat het tussengebouw ontmanteld mag worden (Brief RUD, 28 februari 2023, briefnummer: D2023-116202). Om de aanwezige verblijfplaatsen niet te verstoren worden alle delen van het tussengebouw die in contact staan met de gevel van De Molen 65 onberoerd gelaten. Hierbij wordt een afstand van minimaal 50cm van De Molen 65 aangehouden. Het tussengebouw zal vervolgens voor een deel, geheel losstaand en trillingvrij, opgebouwd worden. De laatste verbinding tussen het tussengebouw en De Molen 65 zal vervolgens pas gemaakt worden wanneer de ontheffing voor De Molen 65 is verleend en de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt zijn.

De Unitura VMPMK1 wordt als permanente compensatie voor de kraamverblijfplaats ingezet. Dit is een kraamkast met drie lagen, bestaande uit vier gekoppelde compartimenten en heeft daardoor een hogere bufferwaarde. Binnen dit model is een groot aantal aan microklimaten aanwezig. De Unitura VMPM2e wordt als compensatie voor de paarverblijfplaats ingezet. Dit is een vleermuiskast met twee lagen en heeft daardoor een hogere bufferwaarde.

Compenserende maatregelen

Tijdelijke compensatie kraamverblijfplaats

Op 12 mei 2023 zijn zes (tijdelijke) vleermuiskasten van het type Unitura VMT3a opgehangen aan de gevels van De Molen 77 te Houten.

Figuur 1: De locatie van de mitigerende maatregelen aan De Molen 77 in relatie tot het plangebied.

Bron: aanvullingen 26 mei 2023

Tijdelijke compensatie paarverblijfplaats

Om aan de gestelde gewenningstijd van 6 maanden voor paarverblijfplaatsen te voldoen worden in de directe omgeving van het plangebied vóór 15 februari 2023 vier tijdelijke vleermuiskasten aangeboden. Deze kasten (Vivara Pro VK WS 01 of een vergelijkbaar type) zullen gespreid worden over de oostelijke en westelijke gevels van De Molen 77. Zodoende wordt aan de gestelde gewenningstijd voldaan.

Aanvullingen 15 maart 2023

Aanvullend op de al aanwezige tijdelijke kasten worden ook vier Unitura VMT1a aan De Molen 77 worden opgehangen. Deze kasten zijn grijs en zullen daardoor minder snel opwarmen dan de zwarte Vivara Pro VK WS 01 vleermuiskasten. Eén kast zal aan de zuidwestgevel van De Molen 77 worden bevestigd.

Permanente compenserende maatregelen

Met de voorgenomen ontwikkeling gaat één kraamverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verloren. Deze verblijfplaatsen worden na de renovatie gecompenseerd door het plaatsen van acht permanente vleermuiskasten in De Molen 65, vier kraamkasten en vier paar-/zomerkasten. De compenserende maatregelen worden aangevuld door vier permanente kraamkasten en vier permanente paarkasten in De Molen 75. De permanente voorzieningen zullen inpandig worden aangebracht.

De noordwestelijke gevel van De Molen 65 is niet geschikt door de aanwezigheid van het dak van het tussengebouw, waardoor de compenserende maatregelen niet op voldoende hoogte gerealiseerd kunnen worden. De alternatieve verblijfplaatsen zullen daarom gespreid worden over de andere gevels van de Molen 65 om een zo hoog mogelijke variatie aan microklimaten te creëren. De alternatieve verblijfplaatsen worden in de borstwering van de 2e verdieping, op meer dan drie meter hoogte, aangebracht. De voorzieningen hebben een vrije aanvliegroute en vliegruimte, zijn vrij van kunstlicht en van verstoring. Zodoende wordt ruimschoots aan de gestelde compensatieplicht voldaan aangezien er in de nieuwe situatie acht kraamkasten en acht zomer-/paarkasten beschikbaar zijn.

Figuur 5: Advieslocaties voor het inbouwen van de permanente kasten.

Figuur 6: Advieslocaties voor het inbouwen van de permanente kasten.

Monitoring volgens Vleermuisprotocol

Bij het uitvoeren van deze monitoring van de functionaliteit van de kraamvoorzieningen voor de gewone dwergvleermuis wordt gewerkt volgens de richtlijnen die zijn opgesteld door de provincies (Kennisdocumenten, BIJ12) en het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2021). In het geval dat het vleermuisprotocol door voortschrijdende inzichten in toekomstige jaren aangepast wordt, zal altijd volgens het meest actuele, van kracht zijnde, vleermuisprotocol gewerkt worden.

Het vleermuisprotocol stelt dat in het donker 75% van het onderzoeksgebied te overzien moet zijn, anders moet een extra waarnemer(s) worden ingezet totdat hier wel aan voldaan is. Op basis hiervan is de onderzoeksinspanning bepaald. Hierbij zijn strategische locaties bepaald om zodoende voldoende zicht over het onderzoeksgebied te krijgen. Hierbij zijn dezelfde locaties aangehouden als tijdens het nader ecologisch onderzoek, waarbij het kraamverblijf is aangetroffen. Vanaf deze locaties kunnen alle voorzieningen geobserveerd worden. Het onderzoek wordt uitgevoerd met batdetectors van het type Elekon Batlogger M en Pettersson D240x met opnameapparatuur. Met deze apparatuur is het mogelijk de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar te maken. In de avond verlaten vleermuizen hun verblijfplaats en tijdens de vroege ochtend komen vleermuizen terug. In het geval van een kraamverblijfplaats keren dieren ook gedurende de nacht terug. Op deze manier kunnen verblijfplaatsen worden vastgesteld. Gedurende het onderzoek worden aantallen in- en uitvliegende dieren geteld. Omdat het onderzoek enkel gewone dwergvleermuizen betreft en een kraamfunctie gemonitord moet worden, worden per seizoen twee bezoeken gebracht in de kraamperiode (15 mei - 15 juli). In ieder seizoen vindt één avondbezoek en één ochtendbezoek plaats met een tussenliggende periode van ten minste 20 dagen. Eén van de bezoeken zal in juni plaatsvinden, conform de richtlijnen van het huidige vleermuisprotocol.

Monitoring temperatuur

Om de temperatuur in de vleermuis kasten te monitoren zal gebruik worden gemaakt van kleine dataloggers. Deze dataloggers worden vóór ieder kraamseizoen (<1 mei) zo diep mogelijk in de vleermuis kasten geplaatst. Na het kraamseizoen (>1 augustus) worden de dataloggers weer verwijderd en wordt het temperatuurverloop in de kast over het kraamseizoen uitgelezen. Bruikbare dataloggers zijn bijvoorbeeld de DS1921G-F5#, gefabriceerd door Maxim Integrated, of een vergelijkbaar type of fabrikant.

De verkregen temperatuur zal vergeleken worden met reeds bekende, geschikte temperatuurwaarden uit literatuuronderzoek. Deze waarden zullen tevens worden uitgezet tegen vleermuisbezetting om de geschiktheid van de kasten aan te kunnen tonen. Bekende geschikte temperatuurwaarden zijn de maximale en minimale temperaturen die in bekende kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in Nederland zijn waargenomen. Deze waarden worden momenteel opgevraagd bij diverse vleermuisexperts, kennisinstituten als De Zoogdiervereniging en het Netwerk Groene Bureaus.

Resultaten

Na het eerste monitoringsjaar wordt een rapport opgesteld met daarin de bevindingen, welke kasten in gebruik zijn, aangetroffen functie, soort en aantallen en temperatuur. Ieder daarop volgend monitoringsjaar, wordt dit rapport aangevuld zodat één volledig rapport ontstaat waarin alle bevindingen helder terug te vinden zijn. Na het laatste, zevende monitoringsjaar worden alle resultaten besproken en eventuele trends inzichtelijk gemaakt en conclusies getrokken.

Bijlage 3: Locatie plangebied

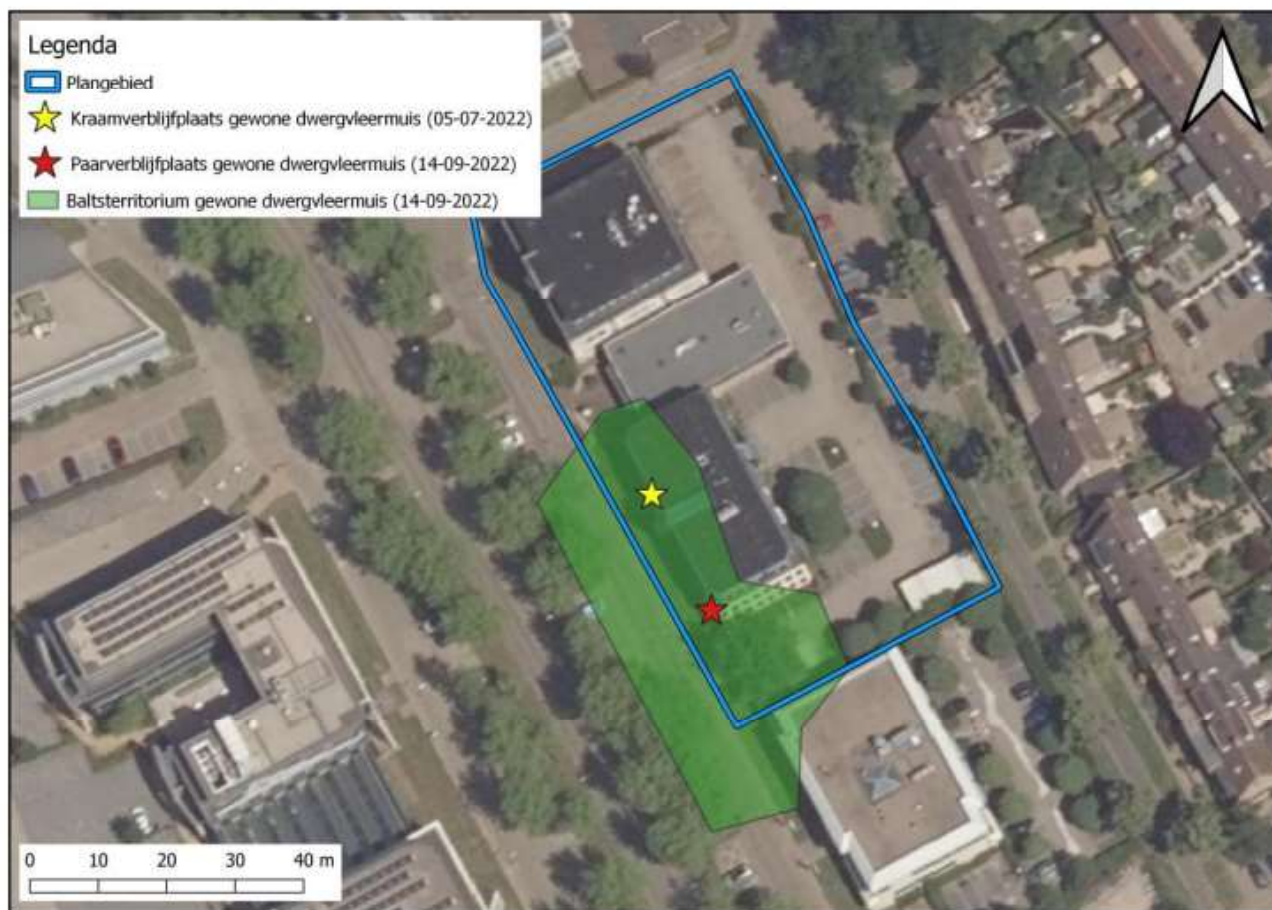
Figuur 2: De drie gebouwen binnen het plangebied. Enkel voor de werkzaamheden aan De Molen 65 wordt een ontheffing aangevraagd.

Bron: Activiteitenplan De Molen 65, Houten; Toelichting aanvraag ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming; 25 november 2022; IDDS.

Bijlage 4: Locatie aangetroffen verblijfplaatsen

Figuur 3: De twee open stootvoegen aangegeven met rode cirkels die gebruikt werden door de gewone dwergvleermuis. De linker open stootvoeg werd het meest gebruikt, hier zijn veel uitvliegende individuen waargenomen en meerdere invliegende individuen. De rechter open stootvoeg is door één individu gebruikt om in te vliegen.

Figuur 4: Locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

Bron: Activiteitenplan De Molen 65, Houten; Toelichting aanvraag ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming; 25 november 2022; IDDS.